

Gårds/bruksnavn	
Eidsvoll verk	
Gnr./br.nr. 97/1	
Kommune Eidsvoll	Fylke Akershus
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker	
Gjelder: Utgravning av kullgrop og kullmile. 12-14 oktober 1998	
Flyfoto	Kartref. CR 054-5-4 , M711 1915 I
Innberetning ved: Siri Olsen	Dato 27. oktober 1998

Sammenfatning.

Undersøkelsen ble foretatt i åker ved maskinell flateavdekking. Det fremkom rester av to kullmilettyper, en av groptypen og en "flatmarksmile". Kull fra begge er C-14-datert. Kull i kullgropen er bestemt som gran, og datert 1230-1290 e.Kr., altså høymiddelalder.

Kull i "flatmarksmila" var også hovedsakelig gran, med litt furu og bjørk. C-14-datering på kull av bjørk viste 1480-1645 e.Kr. De store "flatmarksmilene" er gjerne knyttet til jernverkene i nyere tid. Jernverket på Eidsvoll startet i 1626, og mila kan ha sammenheng med dette.

3. mars 1999


Lil Gustafson

RAPPORT OM UTGRAVNING AV KULLGROP OG KULLMILE

V. Siri Olsen

Sted: Eidsvoll Verk, gnr. 97, bnr.1 - Eidsvoll kommune - Akershus fylke.

Tidsrom: 12.10 - 14. 10 1998.

Personal: Siri Olsen , feltleder 3 dagsverk.

Charlotte Melsom, feltassistent -1 dagsverk.

Dag Sæteråsen, maskinfører -1 dagsverk.

Bakgrunn

Det er planlagt et rikspolitisk museum på Eidsvoll verk. I forbindelse med dette er det gjort registreringer i området. I 1997 ble det av Lars Andersson, Akershus fylkeskommune, gjort en arkeologisk forundersøkelse (se vedlegg 1). Han påviste 19 funn av fornminner. I området som blir berørt av utbyggingen ble det registrert et «aktivitetsområde» (S- 19). Vår oppgave var og undersøke denne og området i umiddelbar nærhet til den.

Undersøkelsen bekostes av Statsbygg, som er tiltakshaver, som del av betingelsene for dispensasjon fra Kulturminneloven.

Området består av dyrket jorde. Undersøkelsen er gjort på den delen av jordet som ligger i nord-øst, med Andelva i nord og Trondheimsveien i øst.

(Se vedlegg 2).

Metode:

Undersøkelsen ble gjort med maskinell flateavdekning på det dyrkede jordet. Matjorden ble fjernet i tre sjakter . Disse ligger i nord- sør retning. De er ca 4 meter brede og ca 15 meter lange. De tar utgangspunkt i en sjakt gjort av Andersson i 1997 som ligger øst-vest. Videre er strukturene tegnet i plan, snittet og tegnet i profil. Det er tatt kullprøver fra alle strukturene.

Resultat:

I det området som her er undersøkt ble det funnet to strukturer, en kullmile og en flatmarksmile.

S 19

Den var av Andersson tolket som aktivitetsområde (et kullholdig område). Etter avdekking av åkerjorden, ser det ut til å være bunnen av en utpløyd kullgrop. Denne type kullproduksjon er vanligvis datert til middelalder, men kan gå tilbake til jernalderen.

Den har uregelmessig form (rund/kvadratisk?). 3,27 x 3,40 meter. Mye kull langs kantene. Der er rødbrent sand helt ytterst. I midten av strukturen var det rødbrun sand med noen kullflekker. Det går en moderne grøft vest for strukturen.

I profilen, 40 cm dyp, kom det fram et kullag i bunnen av strukturen, ca 15 cm tykt.

Resten av strukturen var fylt med rødbrun sand. Mørk rødbrun undergrunn.

Kullprøven er treslagsbestemt som gran.

S- 20, 21, 22, 23,

Disse kullområdene er deler av en utpløyd flatmarksmile, som kan være fra nyere tid.

Jernverket på Eidsvoll startet i 1626, opphørte i 1825 for så å starte opp igjen i 1893.

Flatmarksmilen kan muligens settes i forbindelse med jernverket. Den består av en stor kullgrop i midten, og kullholdige grøfter rundt. Selv om de tilhører samme struktur har de fått forskjellige strukturnummer. Ca. ¼ av kullmila ble avdekket. S 21 er midtpartiet, mens S 20 og 23 er grøfter. Fra midten av S 21 til ytterkant av grøft S 23 er det 8,5 m. Mila har derfor sannsynligvis hatt en diameter på 17 m..

S- 20 Grøft. Uregelmessig i formen. 3,90 x 3,26 meter. Det var et kullag over hele strukturen. Det gikk en moderne grøft gjennom østre del av strukturen.

I profilen, 50 cm dyp, var det store kullbiter. Mørk rødbrun undergrunn. Det var leire i bunnen. Kull = gran (to kullstykker viste trær på 10 og 19 år).

21 Midtparti. Uregelmessig oval i formen. 3,80 x 4,50 meter. Det var kullag gjennom hele strukturen. Det gikk en moderne grøft gjennom vestre del av strukturen. Det er den samme grøften som gikk gjennom s- 19 og s-20.

I profilen, 75 cm dyp, var det store kullbiter, økende jo lenger ned i strukturen. Mørk brun undergrunn. Det var leire i bunnen.

Kull = gran, bjerk, furu (to bjerk på 15 år).

S- 22 Rund i formen. 50 x 70 cm. Det var kullag i hele strukturen.

I profilen, 18 cm dyp, var store kullbiter. Mørk rødbrun undergrunn Det var leire i bunnen.

Kull = gran (en gran på 15 år).

S- 23 Grøft. Uregelmessig avlang i formen. 1,10 x 6,40 meter. Det var kullag gjennom hele strukturen. I profilen, 35 cm dyp, var det store kullbiter. Mørk rødbrun undergrunn. Leire i bunnen. Det gikk en moderne grøft gjennom strukturen.

Kull = gran

Det var forbausende med flere treslag , da det vanligvis benyttes ett treslag i en mile. Bjørken er muligens benyttes til opptenning.

Kullprøver:

S- 19 Prøve fra profil. 33 til 40 cm ned i profilen. Vekt: 23, 3 g. (10 g bjerk sendt NTH for C-14-datering)

S- 20 Prøve fra profil. 28 til 40 cm ned i profilen. Vekt: 43, 7 g.

S- 21 Prøve 1 fra profil. 57 til 70 cm ned i profilen. Vekt: 86,7 g. (15 g bjerk sendt NTH for C14-datering)

Prøve 2 fra plan. Vekt: 98,6 g.

S- 22 Prøve fra profil. 3 til 9 cm ned i profilen. Vekt: 43,0 g.

S- 23 Prøve fra profil. 30 til 35 cm ned i profilen. Vekt: 68,9 g.

GUADBAKK 126/1

Neg. nr. 24439

nr. 5, 6, 7 Fiskvoll verk 97/1 (hullvile g hullsrop)



1 1A



2 2A



3 3A



4 4A



5 5A



6 6A



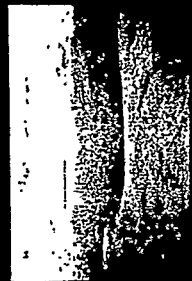
7 7A



8 8A



9 9A



10 10A



11 11A



12 12A



13 13A



14 14A



15 15A



16 16A



17 17A



18 18A

400 DELTA PROFESSIONAL

ILFORD

400 DELTA PROFESSIONAL

ILFORD



19 19A



20 20A



21 21A



22 22A



23 23A



24 24A

6 4 4 4

400 DELTA PROFESSIONAL

ILFORD

6 4 4 4

400 DELTA PROFESSIONAL



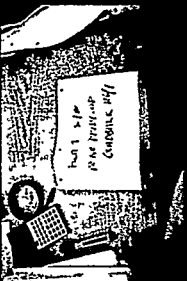
25 25A



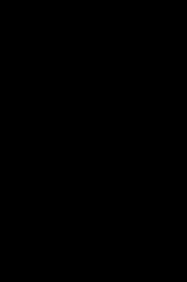
26 26A



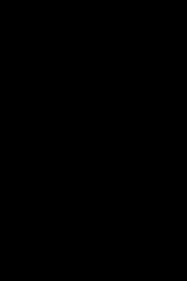
27 27A



28 28A



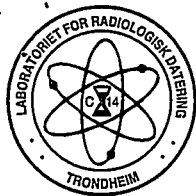
29 29A



30 30A

Kullprøver:

- S- 19 Prøve fra profil. 33 til 40 cm ned i profilen. Vekt: 23,3 g. (10 g sendes for C₁₄)
- S- 20 Prøve fra profil. 28 til 40 cm ned i profilen. Vekt: 43,7 g.
- S- 21 Prøve fra profil. 57 til 70 cm ned i profilen. Vekt: 86,7 g. (15 g sendes for C₁₄)
- Prøve fra plan. Vekt: 98,6 g.
- S- 22 Prøve fra profil. 3 til 9 cm ned i profilen. Vekt: 43,0 g.
- S- 23 Prøve fra profil. 30 til 35 cm ned i profilen. Vekt: 68,9 g.



LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

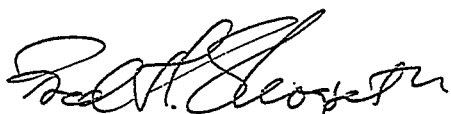
Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
IAKN/Universitetets Oldsaksamling
Universitetet i Oslo


DF-3084

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-13885	Eidsvoll verk S21/1 Eidsvoll, Akershus	Treku11 Bjørk	6.1 g	335 ± 45	AD1480-1645	-26.1*
T-13886	Eidsvoll verk S19 Eidsvoll, Akershus	Treku11 Gran	5.2 g	770 ± 45	AD1230-1290	-26.1*

Dato: 17 FEB 1999

Laboratoriet for Radiologisk Datering


Fred H. Skogseth


Steinar Gulliksen

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Skogbrynet 21 F,
0283 OSLO

Oslo, 11/11-98.

Til Lil Gustafson.

Analyse av 6 kullprøve fra Eidsvoll verk, 97/1, Eidsvoll kommune, Akershus. Prosjektnr. 19984007.

S-19, Kullprøve fra profil, 20 - 25 cm/33 - 40 cm.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Picea (gran).

S-20, Kullprøve fra profil, 18 - 25 cm/28 - 40 cm.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Picea (gran). Tre biter hadde full årring, hvorav en var 19 år, og en hadde muligens påbegynt en årring. Den var 10 år.

S-21, Kullprøve fra profil, 1 av 2, 70 - 80 cm/57 - 70 cm.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 21 Picea (gran), 13 Betula (bjerk) og 6 Pinus (furu). En Betula var ca. 15 år, årstid usikker.

S-21, Kullprøve fra plan, 2 av 2.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 16 Betula (bjerk) og 24 Pinus (furu). En Betula hadde bark og full årring. Den var ca. 15 år.

S-22, Kullprøve fra profil, 25 - 30 cm/3 - 9 cm.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Picea (gran). En hadde bark og full årring. Den var ca. 15 år.

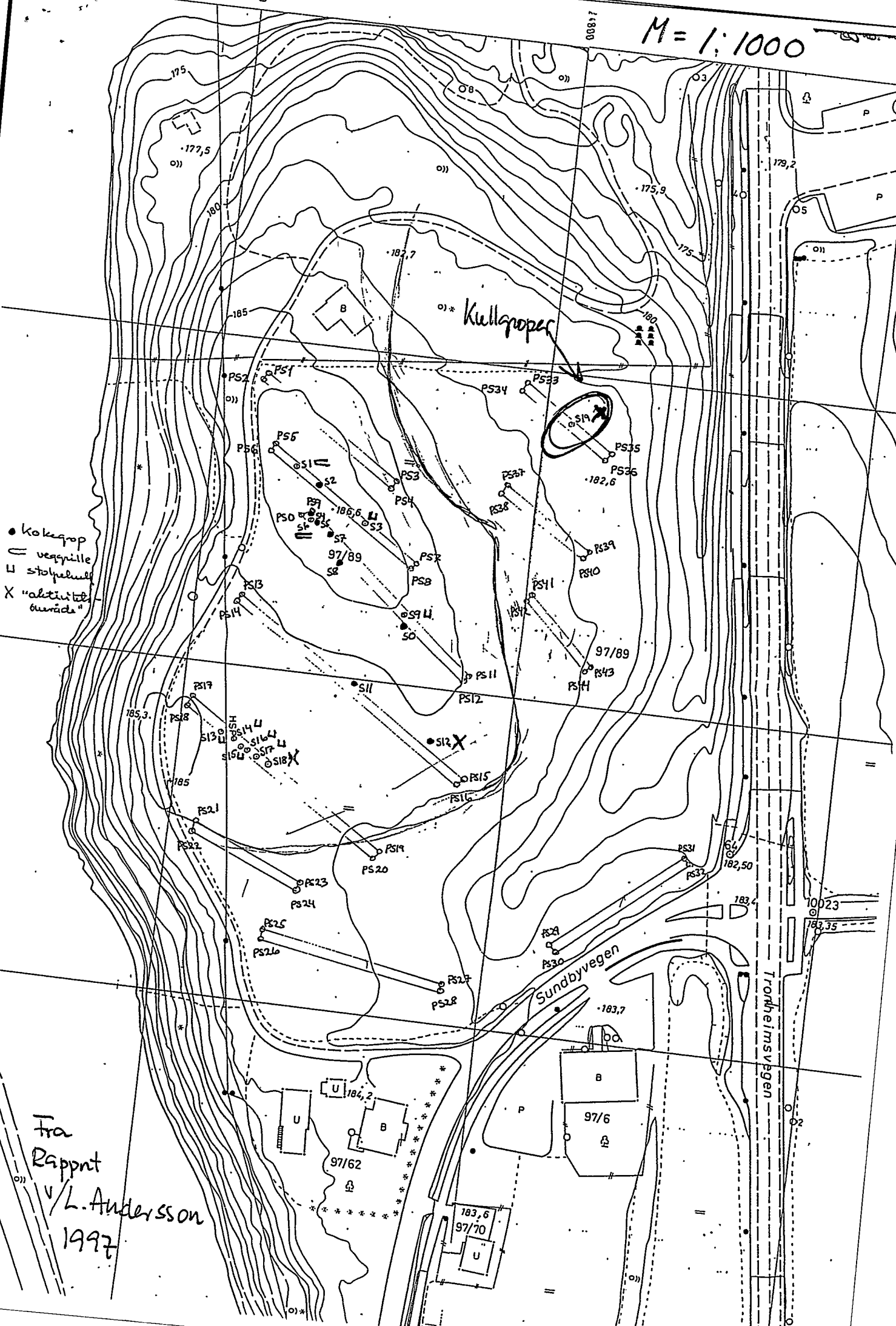
S-23, Kullprøve fra profil, 40 - 50 cm/30 - 35 cm.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Picea (gran).

Helge Irgens Høeg.

M = 1:1000

00817



• Kullgroper
 = veggvälle
 U stolpelinje
 X "aktivitetsområde"

Fra
 Rapport
 v/ L. Andersson
 1997

Trothelmsvågen

Sundbyvegen

183,6
97/70

97/6

97/62

184,2

10023

183,35

182,50

183,4

183,7

175,9

179,2

182,7

175

177,5

180

185

185,3

185

185

182,3

182,4

182,5

182,6

181,9

181,8

181,7

181,6

181,5

181,4

181,3

181,2

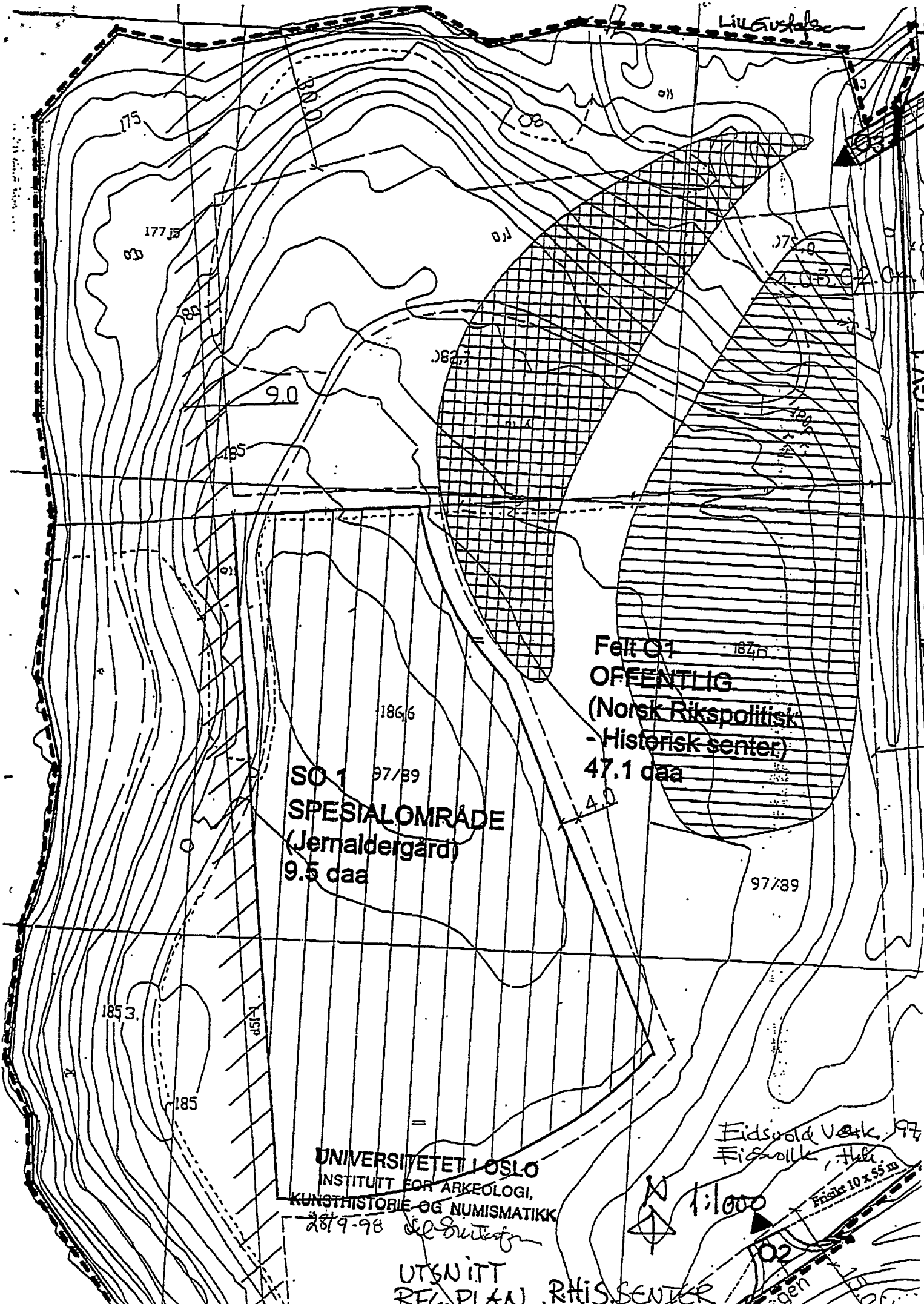
181,1

181,0

180,9

180,8

180,7



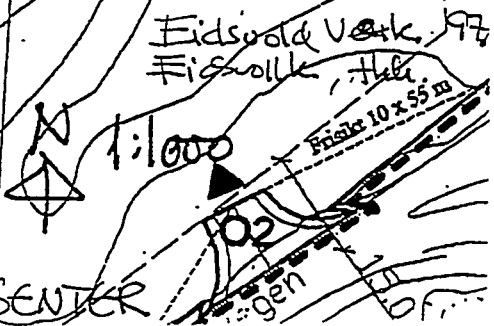
SO 1 97/89
SPESIALOMRÅDE
 (Jernaldergård)
 9.5 daa

Felt Q1 187.5
OFFENTLIG
 (Norsk Rikspolitisk
 - Historisk senter)
 47.1 daa

UNIVERSITETET I OSLO
 INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
 KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK

2819-98 *del av utgravn*

UTSNITT
 REG. PLAN. RHIS. SENTER



Fidsvold Værk 97
 Fissolle Heli

Romerikes Blad
Dato/nr: 23/10-1997
Redaktør: Terje Granerud
Telefon: 63 80 50 50
Kilde type: Dagsavis F
Utgiversted: Lillestrøm
Frekvens: 6/uke
Opplag: 41.517
Lesere: 107.000

Visste du at:
Observer Norske Argus tilbyr
konkurrentanalyser ?
- Ta kontakt for mer informasjon.

Universitetets Oldsaksamling
Historisk Museum
Fredriksgt. 2-3
0164 OSLO 1



Lillestrøm

Utgiversted

Antall klipp siste 7 dager

1	2	3	4	5	6	7
1	1	1	1	1	1	1

Klipp per kilde type denne måned

1	2	3	4	5	6	7
1	1	1	1	1	1	1

Kontakt:
Liv-Bente Heimdal
Tlf: +47 23 00 26 03
Fax: +47 23 00 25 01
liv-bente.heimdal@observer.no
Observer Norske Argus
Lilletorget 1, 0184 Oslo

865
25
TU

Museumsplaner på historisk grunn

Av Truls Braaten

EIDSVOLL: Det er ikke bare sparsommelige byråkrater som stikker kjepper i hjulene for Rikspolitisk Historisk Senter på Eidsvoll. Nå risikerer museumsplanene å falle for eget grep.

Eller i det minste forsinkes. For prinsippet med et museum er jo å ta vare på levninger fra fortiden, enten disse er av fysisk eller kulturell karakter.

Nå har fylkeskultursjefens arkeologer funnet rester av en jernalderboplass på tomta til det planlagte senteret. Dermed kan det være duket for en full utgravning av den inn-til 2500 år gamle bosettingen.

Jernalderbosetting

En utgravning kan ikke starte før telen går til våren. Dermed kan det ikke bli noen byggestart på våren, mener arkeolog Ronny Henriksen. Han har på vegne av fylkeskultursjefen vært ansvarlig for registreringsarbeidet som i sommer har foregått på Eidsvoll Verk.

- Vi har funnet rester av

en bosetting fra jernalderen, blant annet rester av hus, sier han. Henriksen vil ikke betegne funnet som oppsiktsvekkende.

- Tidligere er det funnet andre levninger fra jernalderen i nærheten.

Så vi hadde en anelse om at her kunne det være noe, forteller han. Henriksen opplyser at selve utgravningen vil skje i regi av Universitetets Oldsaksamling.

Ikke forsinkelse

Arkeolog hos fylkeskultursjefen i Akershus, Tom Haraldsen, vil imidlertid ikke gå god for at funnet på Eidsvoll Verk nødvendigvis innebærer noen forsinkelse av museumsplanene.

- Det som har vært vår oppgave, har vært å avklare hvilke fornminner som finnes på stedet. Nå tas dette med videre i planleggingen. Men funnet trenger ikke medføre forsinkelser, sier Haraldsen, som også minner om at dette er snakk om automatisk fredede kulturminner, og at det forutsettes at de ikke ødelegges av bygninger eller parkeringsplasser.

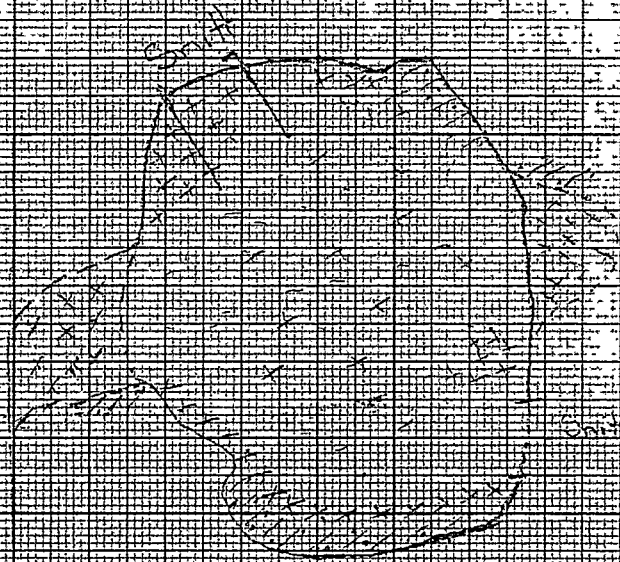
Dermed er i hvert fall ikke usikkerheten blitt noe mindre omkring de etter hvert hardt prøvede museumsplanene.

Feldbuchwerk für 97. Jahrgang | Eduard Kammann
 Altonaer Werke

Kulturgap

- X → Kies
- ∴ → Sand
- /// → Bronsand

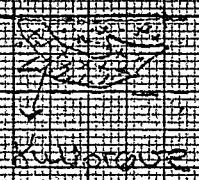
0
 10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90
 100



1:50

Sand im unteren Bereich

Grassprossen im Inneren, die kult. Lagen
 Bronsand, weißer Sand, wie stein
 3,27 x 3,40 cm

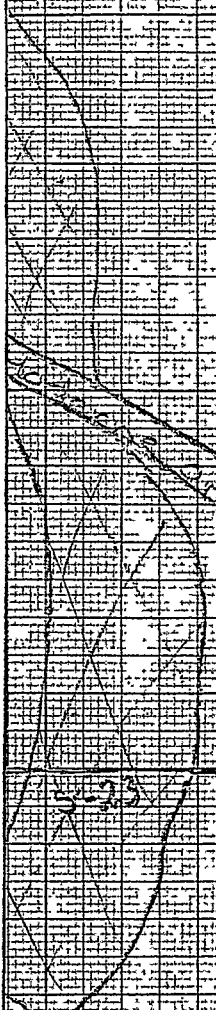


40 cm hoch

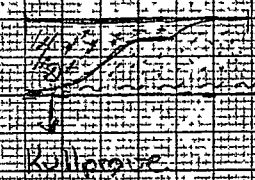
Siehe auch die Kult. Skizze über
 Röhren sand mit kult. Lagen
 direkt an der unteren Kult. stein

1:50 10 50

Erdsattel Gemeinde Alvernia Valle

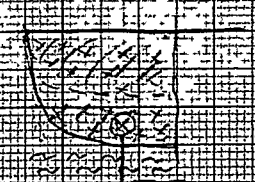


S-20
S-V



Stone kultiver
strukturen Rostum sand
L. undergrund
Lare ubunnen
60 cm dypp

S-21
S-V



Stone kultiver
strukturen Sand
nära del
Lare ubunnen
60 cm dypp

S-22
S



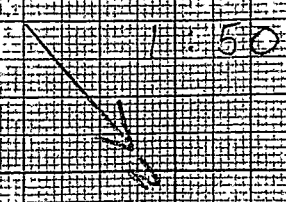
Stone kultiver
strukturen
Rostum undergrund
nära ubunnen
130 cm dypp

masiva aurland
nen
da Vloxtation
nära undergrund

S-23
S



Stone kultiver
strukturen Sand
nära del Rostum
sand undergrund
Lare ubunnen
85 cm dypp



150
10-09-50

S-21
Súðrlega hringur í þorhaldni
hlutmynd

Kúllgröf

S-21
Uregelmessig og
Kúllag, over helle

3,8 x 4,50 m

Smt

Flötmarks mál

S-22
Rund form
Kúllag 50x70 cm
Röðlínur underrund



S-20
Uregelmessig og formen
Kúllag 3,90 x 3,21 m
Röðlínur underrund

